

Rudens darbi mežā

*Jaunaudžu aizsardzības
paņēmieni*

*Pieredzes stāsts – esi
uzmanīgs, slēdzot
mežizstrādes līgumu*

*Apmeklē izglītojošus
pasākumus demonstrējumu
teritorijās*

*Par drošību medībās ar
dzinējiem*

Foto: Ilva Vanaga

EIROPAS SAVIENĪBAS APMĀKSĀTAS INDIVIDUĀLAS KONSULTĀCIJAS MEŽSAIMNIEKIEM

Īpaši gaidām mazo mežu īpašniekus

Meža konsultāciju pakalpojumu centrs (MKPC) sāk konsultāciju projekta īstenošanu ES finansiāla atbalsta ietvaros. Projekta ietvaros meža īpašniekiem (fiziskām un juridiskām personām) ir iespēja saņemt bezmaksas individuālas konsultācijas par meža apsaimniekošanu, kā arī ekonomiskajiem, ekoloģiskajiem un vides jautājumiem. Tomēr ņem vērā, finansējums ir ierobežots un visiem gribētājiem var nebūt pietiekams.

Projekta ietvaros MKPC piedāvā šādus pakalpojumus:

- konsultācijas par **meža apsaimniekošanu** (t. sk. augošu koku uzmērīšana, cirsmu novērtēšana galvenajā cirtē; par meža atjaunošanu un kopšanu, par meža kaitēkļiem, slimībām, vēja postījumiem u. c.);
- konsultācijas par **dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību** (t. sk. mežaudzes bioloģiskās daudzvei-

dības novērtējums, rekomendācijas par meža apsaimniekošanu, veicamajiem uzturēšanas vai atjaunošanas pasākumiem, augošu koku uzmērīšana galvenajā cirtē);

- konsultācijas par **savvaļas putnu aizsardzību** (t. sk. rekomendējamo meža apsaimniekošanas režīmu, veicamajiem biotehniskajiem pasākumiem, ekoloģisko koku un to grupu iezīmēšana, dabas vērtību apzināšana, iezīmēšana un dabas vērtību skices sagatavošana);

- konsultācijas par **ūdens resursiem** (t. sk. meža apsaimniekošanas plānošana virszemes ūdensobjektu un purvu aizsargjoslās, ciršanai plānotās platības un izcērtamo koku noteikšana), par cirsmu stigošanu, novērtēšanu.

Maksimālais atbalsta apmērs – 3000 EUR

Maksimālais atbalsta apmērs vienam konsultāciju saņēmējam visā plānošanas periodā, kas aizsācies 2014. gadā un turpinās pašlaik, – 3000 EUR.

Aicinām meža īpašniekus doties konsultantam līdzi uz mežu

Ticiet – konsultācijas mežā ir ļoti vērtīgas. Tās ļauj iepazīt un izprast mežā notiekošās likumsakarības un vēlamo saimniecisko darbību, kā arī, iespējams, mežu var ieraudzīt no cita skatu punkta un iegūt jaunus risinājumus apsaimniekošanai.

► 3. lpp.

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRSNACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

LAP 2014.-2020. apakšpasākums "Atbalsts konsultāciju pakalpojumu izmantošanas veicināšanai",
LAD līguma nr. LAD 10.2.1-2.36/23/P19
Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

ŠAJĀ NUMURĀ:

- 23. septembrī noslēdzas meža uguns-
nedrošais laikposms 2
- Apaļo kokmateriālu produktu cenu
tendences 2
- Iespēja piedalīties izglītojošos
pieredzes apmaiņas pasākumos
demonstrējumu teritorijās 4
- Atšķirīga un noderīga pieredze 5
- Vētras gaidot 6
- 2022. gada labākie – Preiļu nodaļa! .. 7
- Par sadarbību ar mežizstrādes
uzņēmumu 8
- Jūs jautājat – mežsaimniecības
konsultants atbild! 10
- Jauno sezonu jaunaudžu aizsardzībai
no meža dzīvnieku postījumiem
uzsākot 11
- Rudens darbi mežā 12
- Konkursa "Sakoptākais mežs"
2. kārtā izvirzīti deviņi meža
īpašnieki 13
- Bezsvina medību munīcija 15
- Par drošību medībās ar dzinējiem. . . 15
- ES pārskatīs vilku aizsardzības
statusu 15
- Kad valdīšanu pārņem rudens 16

23. SEPTEMBRĪ NOSLĒDZAS MEŽA

Valsts meža dienests ar 23. septembri atceļ meža ugunsnedrošo laikposmu visā valsts teritorijā, kas bija spēkā no 1. maija. Šogad reģistrēti un dzēsti 643 meža ugunsgrēki, tajos izdeguši 636 ha meža zemes, kas ir vairāk nekā trīs iepriekšējos gados.

No kopējās 636 ha uguns skartās platības 114 ha ir jaunaudzes, bet 368 ha platībā degušas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas. Vislielākais meža ugunsgrēku skaits, līdzīgi kā iepriekšējos gados, reģistrēts Rīgas reģionālās virsmežniecības uzraugamajā teritorijā. Tur dzēsti 290 meža ugunsgrēki, kas ir gandrīz puse no kopējā meža ugunsgrēku skaita valstī; tajos izdeguši 495 ha meža zemes.

"Nemainīgi biežākais meža ugunsgrēku izcelšanās iemesls ir cilvēku neuzmanīga rīcība ar uguni, kas ir vairāk nekā 80 % no kopējā meža ugunsgrēku skaita. Diemžēl vēl joprojām daļa meža ugunsgrēku izceļas ļaunprātīgas dedzināšanas rezultātā, šogad bijuši 47 tādi gadījumi, no tiem Dienvidlatgales virsmežniecības teritorijā 39 ugunsgrēki. 17 reizes meža ugunsgrēki izcēlušies zibens spēriena rezultātā," informē Valsts meža dienesta Meža un vides aizsardzības daļas vadītāja vietnieks meža ugunsapsardzības jautājumos Zigmunds Jaunkūķis.

Tāpat šogad ir pārsniegts pēdējos trīs gados reģistrētais izdegušās meža platības apjoms gada griezumā. 2022. gadā kopumā dzēsts 391 meža ugunsgrēks 221 ha platībā, 2021. gadā 466 meža ugunsgrēkos dzēsta 505 ha liela meža teritorija, bet 2020. gadā 581 meža ugunsgrēkā iz-

dega 528 ha meža zemes.

Ugunsnedrošā laikposma sākumu un beigas ik gadu nosaka Valsts meža dienests, ņemot vērā laikapstākļus. Iestādoties lietainākam un vēsākam laikam, samazinās arī ugunsgrēka izcelšanās un izplatīšanās iespēja mežā. Ugunsnedrošajā laikposmā spēkā ir vairāki ierobežojumi, piemēram, ar mehāniskajiem transportlīdzekļiem nedrīkst braukt pa mežu un purvu ārpus ceļiem, kurināt ugunskurus ārpus tam paredzētām vietām.

"Tomēr iedzīvotājiem der atcerēties, ka joprojām ir spēkā Ugunsdrošības noteikumi, kas aizliedz mežā dedzināt atkritumus; dedzināt ciršanas atlikumus vai kurināt ugunskurus tuvāk par diviem metriem no augošiem kokiem vai vietās, kur kūdras slānis ir biežāks par 0,15 metriem. Tāpat aizliegts ugunskurus atstāt bez uzraudzības, aiziet, kad tas nav pilnībā nodzēsts, kā arī veikt jebkuru citu darbību, kas var izraisīt ugunsgrēku," brīdina Z. Jaunkūķis.

Valsts meža dienests izsaka pateicību sadarbības partneriem – Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam, Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem, AS "Latvijas Valsts meži", SIA "Rīgas meži", kā arī iedzīvotājiem, kas ar savu tehniku ir snieguši atbalstu meža ugunsgrēku likvidēšanā.

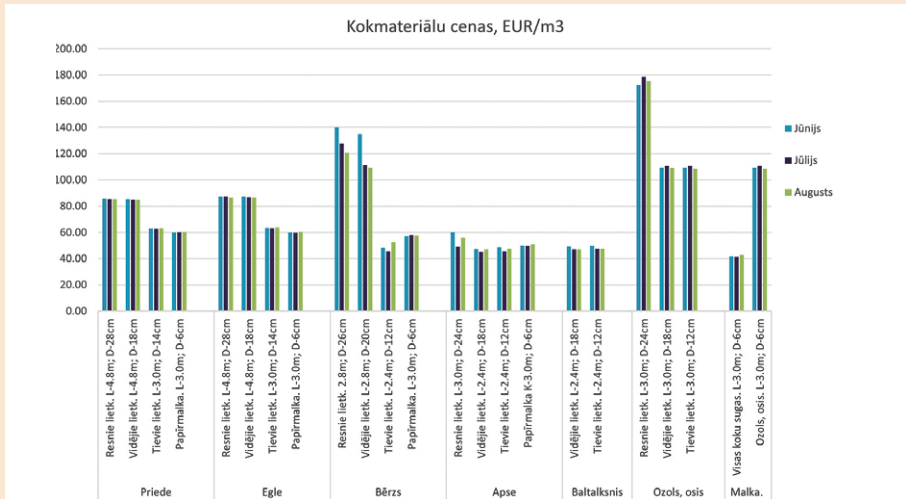
Valsts meža dienests ir valsts pārvaldes iestāde, kas uzrauga meža apsaimniekošanu, medību un dabas aizsardzības reglamentējošo normatīvo aktu ievērošanu, kā arī īsteno meža uguns apsardzību. Dienests uztur Meža valsts reģistru, kur tiek apkopota informācija par mežu, tajā

► 3. lpp.

APAĻO KOKMATERIĀLU PRODUKTU CENU TENDENCES

Meža konsultāciju un pakalpojumu centrs (MKPC) sadarbībā ar Meža un koksnes produktu pētniecības un attīstības institūtu (MEKA), veicot apaļo kokmateriālu cenu monitoringu, secina, ka no 2023. gada jūnija līdz 2023. gada augustam koksnes tirgū ir vērojams cenas kritums visiem apaļo kokmateriālu sortimentiem, no kuriem vislielāko cenas kritumu ir piedzīvojuši tieši bērza lietkoksnē sortimenti.

Salīdzinot vidējās koksnes cenas no jūnija līdz augustam, būtiskākais cenu kritums ir bērza lietkoksnē sortimentiem, apses, baltalkšņa vidējās un tievās lietkoksnē sortimentiem, kā arī ozola, oša resnās lietkoksnē sortimentam, savukārt ozola, oša tievās lietkoksnē un malkas sortimentiem ir būtisks cenas kāpums.

Laika posmā no jūnija līdz augustam visstraujākais cenu kritums ir bērza sortimentiem, kur resnās lietkoksnē sortimenta

cenas kritums ir 20,82 % (120,83 EUR/m³), vidējās lietkoksnē sortimenta cenas kritums

► 3. lpp.

UGUNSNEDROŠAIS LAIKPOSMS

Foto: VMD arhīvs

◀ 2. lpp.

notiekošo saimniecisko darbību, medībām un medījamiem dzīvniekiem. Valsts meža dienesta misija ir rūpēties par atbildīgu meža apsaimniekošanu un saglabāšanu nākamajām paaudzēm. 🌲

Iveta PAVZINIUKA,
Valsts meža dienesta
sabiedrisko attiecību
speciāliste, tālr. 20287875
e-pasts: iveta.pavziniuka@
vmd.gov.lv

◀ 2. lpp.

ir 23,93 % (109,58 EUR/m³), tievās lietkoksnis sortimenta cenas kritums ir 33,68 % (52,58 EUR/m³) un papīrmalkas sortimenta cenas kritums ir 8,14 % (57,50 EUR/m³). Apses apaļo kokmateriālu cenām arī ir vērojams to kritums, no kuriem straujākais ir tieši vidējās un tievās lietkoksnis sortimentiem, resnās lietkoksnis cenas kritums ir 10,67 % (55,83 EUR/m³), vidējās lietkoksnis cenas kritums ir 13,04 % (47,02 EUR/m³), tievās lietkoksnis cenas kritums ir 16,76 % (47,36 EUR/m³) un papīrmalkas sortimenta cenas kritums ir 6,24 % (50,75 EUR/m³). Baltalkšņa apaļo kokmateriālu cenas kritums, tāpat kā apses apaļajiem kokmateriāliem, ir bijis straujš, kur vidējās lietkoksnis cenas kritums ir 13,04 % (47,02 EUR/m³) un tievās lietkoksnis cenas kritums ir 16,76 % (47,36 EUR/m³). Ozola, oša resnās un vidējās lietkoksnis

cena arī turpina kristies, kur resnās lietkoksnis sortimenta cenas kritums ir 14,44 % (175,40 EUR/m³), vidējās lietkoksnis sortimenta cenas kritums ir 3,62 % (109,31 EUR/m³), savukārt tievās lietkoksnis sortimenta cenas kāpums ir 17,31 % (108,61 EUR/m³). Pārējiem koku sugu sortimentiem nav novērots būtisks cenas kritums, bet saglabājas tendence cenai kristies. Priedes resnās lietkoksnis cenas kritums ir 6,21 % (85,29 EUR/m³), vidējās lietkoksnis cenas kritums ir 4,10 % (84,67 EUR/m³), tievās lietkoksnis cenas kritums ir 6,79 % (63,38 EUR/m³). Egles resnās lietkoksnis cenas kritums ir 4,38 % (86,53 EUR/m³), vidējās lietkoksnis cenas kritums ir 3,54 % (86,54 EUR/m³), tievās lietkoksnis cenas kritums ir 6,44 % (63,84 EUR/m³). Priedes un egles papīrmalkas cenas kritums ir 4,79 % (60,20 EUR/m³). Ievērojams cenas kāpums ir ozola, oša mal-

kas sortimentam 17,31 % (108,61 EUR/m³), bet pārējo koku sugu malkas sortimenta cenas kritums ir 3,96 % (42,76 EUR/m³).

Lai gan katru mēnesi ir novērotas vidējās koksnis cenu svārstības, tai vairāk vai mazāk samazinoties, patlaban kokmateriālu tirgū cenām netiek prognozēts to straujš kāpums un tās saglabās tendenci samazināties. Pēdējo trīs mēnešu cenu izpēte liecina, ka no jūnija līdz augustam procentuāli apaļo kokmateriālu cenas ir kritušas ar atsevišķiem izņēmumiem vidēji no 1,19 % līdz pat 9,83 % mēnesī atkarībā no koku sugas. 🌲

Artis MISIŅŠ,
MKPC mežsaimniecības
projektu vadītājs,
tālr. 26534704
e-pasts:
artis.misins@mkpc.llkc.lv

◀ 1. lpp.

Klienti apmierināti ar konsultāciju kvalitāti

Periodā no 2020. gada MKPC sniegtās konsultācijas ir saņēmuši 862 meža īpašnieki, no kuriem 95 % meža īpašnieku ir fiziskas personas.

No 2021. gada reizi ceturksnī MKPC veic klientu aptauju par saņemtajām konsultācijām. Lielākoties klienti sniegto konsultāciju kvalitāti vērtē kā ļoti labu vai labu. Pēc 2021. gada datiem, 95 % respondentu ir apmierināti ar kvalitāti, 95 % iegūto informāciju izmanto sava meža apsaimniekošanā.

Meklē savu mežsaimniecības konsultantu MKPC nodaļās

Plašāku informāciju par pieteikšanos konsultācijām var saņemt MKPC nodaļās visā Latvijā vai MKPC centrālajā birojā Ozolniekos, sazinoties ar Kārli Folkmani. Mob. tālr. 29363016, e-pasts: karlis.folkmanis@mkpc.llkc.lv. MKPC darbinieku kontakti pieejami interneta vietnē www.mkpc.llkc.lv sadaļā – Speciālisti vai rakstiski: konsultācijas@mkpc.llkc.lv

Konsultāciju projekts tiek īstenots Latvijas Lauku attīstības programmas 2014. – 2020. gadam pasākuma “Konsultāciju pakalpojumi, lauku saimniecību pārvaldības un lauku saimniecību atbalsta pakalpojumi” apakšpasākuma “Atbalsts konsultāciju pakalpojumu izmantošanas veicināšanai” ietvaros. 🌲

Līga SOLOSTEJA,
MKPC mežsaimniecības
projektu vadītāja,
e-pasts: liga.solosteja@
mkpc.llkc.lv
tālr. 28018569

IESPĒJA PIEDALĪTIES IZGLĪTOJOŠOS PIEREDZES APMAIŅAS PASĀKUMOS DEMONSTRĒJUMU TERITORIJĀS

Projekta *LIFE-IP LatViaNature* ietvaros Meža konsultāciju pakalpojumu centrs (MKPC) sadarbībā ar Pasaules dabas fondu meža īpašniekiem un projektu ekspertiem izveidojuši piecas ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas demonstrējumu teritorijas.

Kāpēc izveidotas?

Demonstrējumu teritoriju izveides mērķis ir nodrošināt izglītības, pieredzes apmaiņas un komunikācijas platformu meža īpašniekiem, lai veicinātu atbildīgas mežsaimniecības attīstību, līdzsvarojot dabas daudzveidības saglabāšanu, sociālās vajadzības un saimnieciskās intereses.

Kas tur notiek?

MKPC sadarbībā ar Pasaules dabas fondu un demonstrējumu teritoriju īpašniekiem

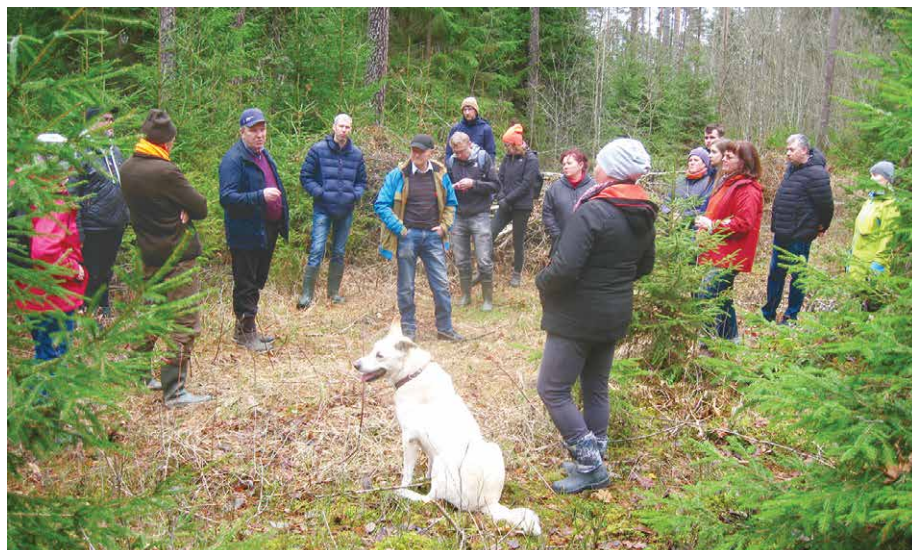
Kur tās atrodas?

Demonstrējumu teritorijas ir izveidotas piecās dažādās Latvijas vietās, kur katrā no teritorijām ir atšķirīgi meža masīvi ar savu mežizstrādes vēsturi un nākotnes plāniem. Teritorijas atrodas gan bioloģiski augstvērtīgos meža masīvos, gan tīraudzēs un dažādu koku mistraudzēs, kurās katram meža īpašniekam ir savs skatījums par meža daudzveidības saglabāšanu un ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu.

- Īpašums "Zvejnieki", Stalbes pagasts, Cēsu novads
- Īpašums "Riekstiņi", Kaives pagasts, Cēsu novads
- Īpašums "Pūpoli 2", Kurmenes pagasts, Bauskas novads
- Īpašums "Mazjāni", Viesītes pagasts, Jēkabpils novads
- Īpašums "Rūķmuiža", Vadakstes pagasts, Saldus novads

organizē izglītojošus pasākumus, uz kuriem tiek aicināti meža īpašnieki, meža nozares speciālisti, kā arī citi interesenti, kam ir saistoša ilgtspējīga meža apsaimniekošana. Līdz

Demonstrējumu teritorijas "Zvejnieki" īpašnieks dalās pieredzē par meža apsaimniekošanas nosacījumiem Gaujas Nacionālajā parkā

Īpašnieks stāsta par savu izvēli saglabāt izcirtumu ar palielinātu ekoloģisko koku skaitu un paaugu

Bērzu plantācija, īpašnieka pārdomas un nākotnes plāni

šīm demonstrējumu teritorijās ir noritējuši vairāki pasākumi, kuros dalībnieki aktīvi iesaistījās diskusijās un kopā ar lektoriem un teritoriju īpašniekiem apsprieda konkrētās teritorijas apsaimniekošanas principus, kā arī izzināja savam mežam saistošas ilgtspējīgas apsaimniekošanas iespējas.

Kur atrast informāciju par plānotajiem pasākumiem?

Informāciju par plānotajiem pasākumiem varēs atrast MKPC mājas lapā www.mkpc.lilke.lv un sekot līdzi MKPC Facebook lapai.

Ar katras demonstrējumu teritorijas aprakstu var iepazīties www.latvianature.daba.gov.lv sadaļā Aktivitātes un rezultāti, izvēloties – Ilgtspējīga meža apsaimniekošana.

Mācies gudri saimniekot mežā!

Jana ALKSNĪTE,
MKPC mežsaimniecības
projektu vadītāja,
tāl. 63050477
e-pasts: jana.alksnite@mkpc.lilke.lv

ATŠKIRĪGA UN NODERĪGA PIEREDZE

Studijas Čehijas Mendeļa universitātē, Brno, 2023. gada pavasara semestrī no *Erasmus* programmas apmaiņas studenta skata punkta

Studiju programmas “Mežzinātne” studente dodas uz Čehiju

2022. gada rudens semestrī šaubījies par to, vai vēlos palikt Latvijā visu studiju periodu, četrus gadus, koncentrējoties tikai uz Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes (LBTU) Meža un vides zinātņu fakultātes bakalaura studiju programmas “Mežzinātne” piedāvāto studiju kursus apgūstamo. Uzdodot dažus jautājumus kursabiedriem, kuri jau bija devušies *Erasmus* apmaiņas programmā uz Portugāli, iedvesmoja viņu iespaidi, un sāku veikt izpēti par to, vai mani interesētu kāda no partneraugstskolām ar savu studiju kursa piedāvājumu. Šādā veidā secināju, ka Čehija būtu mans vēlamais galamērķis sava pasaules skatījuma paplašināšanai un pieredzes gūšanai.

Pirmās nedēļas paiet, kārtojot lekciju grafiku

Pēc dokumentu iesniegšanas un konkursa izturēšanas sāku kravāt koferus. Lai gan apstiprinājumu un zaļo gaismu guvu salīdzinoši agri novembrī, devos prom vien februāra pašā sākumā pēc semestra pabeigšanas Latvijā. Izvēlējos dzīvot piedāvātajās kopmītnēs kopā ar citām studentēm. Pirmās divas nedēļas bija aizņemtas ar dažādiem pasākumiem, ko rīkoja universitāte un *ESN* (*Erasmus Student Network*), kā arī lekciju grafika sakārtošanu, lai sāktu studijas.

Atšķirīga studiju dzīve

Studiju dzīve manā skatījumā ļoti atšķīrās no tās, kāda tā ir Latvijā. Piemēram, lekcijas un laboratorijas darbi Latvijā bieži vien notiek katru dienu no aptuveni 8.30 rītā līdz 16.00 pēcpusdienā, taču Čehijā vairāk ir blokveida lekcijas un semināri (viena lekcija vai seminārs ilgst aptuveni divas stundas). Manā lekciju sarakstā universitātē man bija jābūt tikai četras dienas nedēļā uz salīdzinoši neilgu laiku. Grafiks bija daudz brīvāks un nebija tik sablīvots, tomēr nereti obligāta bija ierašanās uz lekcijām, bet ne semināriem, līdz ar to guvu daudz vairāk laika individuālām studijām, kā arī pilsētas izpētei un tuvāko valstu apceļošanai.

Bieži izglītojoši braucieni tuvākajā apkārtnē

Lai gan iztrūka laboratorijas darbu, pasniedzēji regulāri rīkoja dažādus zi-

Eliza medību praktikuma laikā izmēģina novērojumu torni

nātniskos braucienus pa tuvāko apkārtni. Patīkama atšķirība no LBTU bija tā, ka visas fakultātes ir vienkopus, tādā kā universitātes pilsētiņā, līdz ar to, pat ja lekcija notika kādā citā fakultātē, nebija ļoti tālu jāskrien.

Atvērto durvju dienā iepazīst Meža un kokapstrādes fakultāti Čehijā

Lai gan piektdienās man nebija jāierodas universitātes blokā, cenšoties sāktot pēdējās lietas savā lekciju sarakstā, ierados uz vizīti pie vadošā internacionālo studentu koordinators. Tai dienā notika manas fakultātes atvērto durvju diena, kur guvu iespēju mazliet vairāk iepazīt Meža un kokapstrādes fakultāti šajā universitātē. Manu uzmanību visvairāk piesaistīja medību putnu audzētāju un turētāju klubs. Izdevās aprunāties ar kādu studentu, kurš bija paņēmis līdzi savu vanagu. Putnu sauca Samantu, un tas rātņi sēdēja puisim uz rokas. Izrādās, universitā-

Medību putns - vanags

tes arborētumā atrodas arī putnu novietne, kur iespējams turēt savus medību putnus. Pašlaik tur uzturas četri putni, ieskaitot Samantu. Pūsis stāstīja par to, ka regulāri medī kopā ar Samantu, lielākoties citus medījamus putnus, piemēram, medžus.

Individuāla pieeja katram studentam

Arī šajā universitātē semestra beigās tika atvēlēti divi mēneši eksāmenu kārtošanai, un tie sākās maijā. Savu pēdējo eksāmenu nokārtoju 25. maijā. Viena no lielākajām atšķirībām, salīdzinot ar studijām Latvijā, bija tāda, ka pasniedzējiem ir daudz individuāla pieeja katram studentam. Lielākoties eksāmeni ir mutvārdu vai testa formā – katram studentam atsevišķi, bet obligāti. Katrā kursā vidēji ir 15–20 studenti. Pasniedzējiem ir iespēja pievērsties katram studentam. Semestra beigās nebija nekādu kontroldarbu, reizēm tikai daži jautājumi no pasniedzējiem par iepriekš apgūto.

Šī pieredze noteikti ir daudz citādāka, nekā to sākotnēji biju iedomājusies. Personiski, ja man rastos tāda iespēja, es tur noteikti vēlētos atgriezties un studēt vēl vienu semestri.

Eliza Gunta MILLERE,
LBTU Meža un vides
zinātņu fakultātes
studiju programmas
“Mežzinātne”
4. kursa studente

VĒTRAS GAIDOT

Eiropas un arī Latvijas mežos vējš ir nozīmīgākais dabiskais traucējums, kas samērā īsā laika periodā spēj būtiski bojāt vai pat pilnībā iznīcināt vitālas mežaudzes salīdzinoši plašā teritorijā.

Ar vētrām nāksies sadzīvot arī nākotnē

Vēja izraisīto mežaudžu bojājumus visbiežāk sagaidām rudens – ziemas sezonā, kad Latvijas teritorijā pastiprinās ciklonu darbība. Ziemeļatlantijas ciklonu ietekme uz mūsu reģionu pēdējos 20 gados ir pastiprinājusies. Latvijā to var fiksēt, analizējot attālās izpētes datus, statistiku par sanitārajām cirtēm, kā arī pēc meža statistiskās inventarizācijas informācijas. Līdzīgas analīzes veikuši arī pētnieki citviet mūsu reģionā, kopumā konstatējot, ka palielinās vēja bojāto koku apjoms gan absolūtās (m³), gan relatīvās (procentos no kopējās krājas) mērvienībās. Prognozes liecina, ka ar biežākām un stiprākām ciklonu vētrām nāksies sadzīvot arī nākotnē.

Pērkona negaisi

Līdzīgi kā citviet Eiropā, arī Latvijā arvien nozīmīgāku lomu mežaudžu bojājumu izraisīšanā iegūst pērkona negaisi. Pērkona negaisi visbiežāk ir lokāli, bet ļoti postoši. Piemēram, šā gada augustā pērkona negaisa laikā maksimālais reģistrētais vēja ātrums brāzmās Dobelē un Madonā attiecīgi bija 32,6 un 30,3 metri sekundē. Pērkona negaisa spēcīgā vēja ietekmi pastiprina nokrišņi, palielinot koku vainagu masu, kas augsti heterogēnas vēja plūsmas apstākļos būtiski pazemina koku noturību. Tomēr zināms, ka turpmākajās desmitgadēs biežāks kļūs to apstākļu kopums, kas izraisa šādus negaisus. Līdz ar to ir sagaidāmi augstāki vēja izraisīto mežaudžu bojājumu izveidošanās riski ne tikai rudens – ziemas ciklonu sezonas laikā, bet arī vasaras periodā.

Nepieciešama mežsaimnieciskās prakses pielāgošana

Gan vasaras, gan rudens – ziemas spēcīgo vēju risku mazināšana (nevis pilnīga novēršana) iespējama ar mežsaimnieciskās prakses pielāgošanu. Būtiskākie šādas pieejas aspekti: audžu atjaunošana vai ierīkošana ar augšanas apstākļiem piemērotu stādmateriālu, savlaicīga jaunaudžu kopšana un apsaimniekošana, kas vērsta uz galveno cirti pēc mērķa caurmēra. Koku izgāšanās ar saknēm ir izplatītākais tiešais koku bojāejas veids vēja ietekmē, un tam par iemeslu ir nepietiekami attīstīta sakņu sistēma vai augšnes – sakņu sasaistes spēks. Pirmais solis šāda riska faktora mazināšanai ir augšnes apstākļiem piemērota stādmateriāla (sugas) izvēle, kas spēj attīstīt dziļāku un plašāku sakņu sistēmu. Mežos ar pastāvīgi augstu gruntsūdens līmeni, kā arī ar organisku augsni, kur audžu vēja noturība kopumā ir zemāka, saskaņā ar mūsu pētījumiem piemērotākā (mehāniski stabilākā) suga ir bērzs. Uzlabojot gruntsūdens režīmu – uzturot meliorācijas sistēmu, veidojot ievalkas –, iespējams kāpināt jebkuras sugas koku vēja noturību.

Kokiem svarīga dziļa un plaša sakņu sistēma

Dziļāka un plašāka sakņu sistēma pirmās vecumklases kokiem attīstīsies audzēs ar zemu sākotnējo biežumu vai regulāru zemas intensitātes jaunaudžu kopšanu. Šādas pieejas veicina koku sakņu sistēmu aklimatizāciju, samazinot koku individuālas mehāniskās stabilitātes atkarību no tuvu esošo kaimiņkoku atbalsta. Augsta sākotnējā audzes biežība kombinācijā ar novēlotu un pārlietu intensīvu kopšanu (individuālie koki nav attīstījuši saknes un stumbrā noturību) ir izplatītākais vēja postījumu intensitāti pastiprinošais faktors. Mežaudzes kopējo stabilitāti būtiski paaugstina otrais stāvs, kura koku saknes paaugstina kopējā sakņu sistēmas tīkla blīvumu, to pastiprinot.

Vējā bojāto mežaudžu īpatsvars būtiski palielinās līdz ar to vecumu

Jo koki kļūst augstāki (uztver lielāku vēja slodzi), tiem izveidojas dažādi bojājumi. Šādos bojājumos bieži vien iedzīvojas dažādu sugu (atkarībā no koku sugas, bojājuma lokācijas u. c. faktoriem) sēnes, pazeminot koka mehānisko noturību. Tāpat līdz ar vecumu paaugstinās iespējamība būt pakļautiem spēcīgiem vējiem. Likumsakarīgi, mazinot laiku no brīža, kad audzē iespējami nozīmīgi vēja bojājumi (koku augstums 10–12 m) līdz galvenajai cirtai, mazinās arī iespēja, ka vētra šos koku skars. Un ir lielāka varbūtība, ka vētra skars audzi tad, kad koki būs jau lielāki – tāpat arī no bojātas audzes sanitārajā cirtē būs iespējams atgūt lielāku daļu finansiālās vērtības.

Izmanto selekcionētu stādmateriālu

Lai efektīvi sasniegtu mērķa caurmēru, būtisks ir ne tikai audzes biežums un kopšana, bet arī koku ģenētiski noteiktās īpašības. Selekcionēta stādmateriāla izmantošana pievieno vērtību mežkopības darbam, ne tikai nodrošinot augstāku stumbrā kvalitāti, bet arī mazinot varbūtību, ka audzē būs vēja un citu faktoru, kā arī to mijiedarbību izraisīti bojājumi.

Eiropas Reģionālās attīstības fonda projekts (Nr. 1.1.1.1/19/A/111) “Lēmumu pieņemšanas atbalsta instruments meža ražības paaugstināšanai, nodrošinot efektīvu un klimatam piemērotu selekcijas efekta pārnēsi”

**Oskars Krišāns, Andris Seipulis,
Āris Jansons, LVMI “Silava”**

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Reģionālās
attīstības fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Foto: Jurijs Solostejis

Vējgāze Dobeles novadā

Vētras postījumi - kokus lauza un gāza spēcīgais vējš

2022. GADA LABĀKIE – PREIĻU NODAĻA!

Kā ik gadu arī šovasar Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra (LLKC) un Meža konsultāciju pakalpojumu centra (MKPC) saliedēšanās pasākumā "Vasaras skola 2023" tika apbalvoti LLKC un MKPC 2022. gada veiksmīgākie biroji un labākie konsultanti. Lepojamies ar mūsējiem – Astrīdu Rudzīti un Mārtiņu Ulpi, kas saņēma apbalvojumu "Labākā 2022. gada nodaļa mežsaimniecībā". Savukārt Astrīda ieguva diplomu "Labākais 2022. gada mežsaimniecības konsultants".

Veiksmīga sadarbība ar VMD Preiļu mežniecību

"Liela loma mūsu veiksmes stāstā ir tam, ka mūsu biroja telpas atrodas Valsts meža dienesta (VMD) Preiļu mežniecības ēkā. Šī līdžās būšana VMD mežziņiem, neskaidrojot jautājumu, meža likumdošanas apspriešana un savstarpējā sadarbība ir veicinājusi klientu pieplūdumu un uzticēšanos.

Nereti meža īpašnieki pēc mežniecības apmeklējuma vēršas pie mums, lai saņemtu konkrētu mežsaimniecības pakalpojumu vai konsultāciju," stāsta Astrīda.

Katram labam speciālistam ir savs klientu loks

"Jā, mums ir savs klientu loks, kas jau gadiem vēršas pie mums pēc padomiem un mežsaimniecības pakalpojumiem. Tāds ir mūsu darbs – atbalstīt meža īpašniekus gan ar ieteikumiem, gan praktiski," nenoliedz Astrīda.

Mūsu priekšrocības, salīdzinot ar citiem mežsaimniecības pakalpojumu sniedzējiem

"Mēs nepērkam un necērtam mežu, mēs nodrošinām meža īpašnieku informēšanu, konsultēšanu un apmācību par meža apsaimniekošanas jautājumiem, t. sk. par ES atbalsta pasākumiem, kā arī sniedzam ar meža apsaimniekošanu saistītus pakalpojumus," skaidro Astrīda.

Praktisko un grūtāko darbu mežā veic Mārtiņš

Astrīda par Mārtiņu zināja jau tad, kad strādāja par konsultanti VMD. Mārtiņš tolaik bija mežsargs VMD Aglonas mežsaimniecībā un veica uzraudzības funkcijas. Tomēr, tā kā abiem patīk sasniegt jaunus mērķus un virsotnes, nu viņi abi kopā strādā MKPC Preiļu nodaļā.

"Mārtiņš ir praktiķis. Darbs ir viņa hobija. Viņš prot visu – stigmat, dastot, zāģēt, stādīt, kopt jaunaudzes u. c. Vienīgais mī-

Foto: Laura Skuja

Astrīda un Mārtiņš apbalvošanas ceremonijā saliedēšanās pasākumā "Vasaras skola 2023"

Mārtiņš ar kolēģiem MKPC konsultantu mācībās

nuss – Mārtiņam nepatīk "papīri". Viņš visu izdarīs mežā, noliks uz galda melnrakstu un teiks *sačini*," ar smaidu stāsta Astrīda.

"Viņš ir darbaholiķis – ļoti daudz strādā gan darbā, gan savā ģimenes īpašumā. Citi brīnās – pa kuru laiku Mārtiņš visu paspēj. Priecē tas, ka Mārtiņš prot iesaistīt meža darbos visu ģimeni – sievu, abus bērnus. Ļoti labi, ka aug jaunā mežinieku maiņa," priecājas Astrīda.

Ikdienas gaitās piedzīvojumu mežā netrūkst

"Šovasar man bija pārsteigums – izrādās, Mārtiņam ļoti padodas svešvalodas. Viņš bija nofilmējis savu tikšanos mežā ar lāci, neteikšu, kādā valodā, bet viņš to uzrunāja bez akcenta. Labi, ka lācis saprata teikto, un Mārtiņš turpina darbu," smeja Astrīda.

Astrīda Preiļu nodaļā strādā kopš tās dibināšanas dienas

"Viņas darbaspējas savienojumā ar pieredzi, kas gūta, meža nozarei veltot visu darba mūžu, ir radījušas tādu jaudu, kurai pa spēkam ir gandrīz jebkuras problēmas risinājums.

No malas skatoties, varētu šķist, ka mūsu ikdienas darbs ir viena vienīga rutīna, bet tā tomēr nav – katrs klients nāk ar savu stāstu, savu raksturu, savām īpatnībām. Neskatoties uz to, Astrīda prot atrast pieeju katram no viņiem, *cepuri nost* viņas izturībai un pacietībai. Viņas atbildības sajūta, neizsmeļamais darba spars un degsmes, palīdzot klientiem, sniedzot konsultācijas, ir apbrīnas vērts," stāsta Mārtiņš.

Mārtiņš strādā Astrīdas vadībā

"Astrīda ir ļoti prasīga. Ja esmu pelnījis, tad pasaka arī kādu stingrāku vārdu, bet par labi padarītu darbu neskopojas ar uzslavām.

Astrīda ir vispusīga personība – ar savām interesēm un nodarbēm arī ārpus darba, viņa aktīvi apmeklē dažādus kultūras pasākumus. Ikdienas saskarsmē ir labestīga, saprotoša un izpalīdzīga.

Neliekuļojot varu teikt, ka tā ir veiksmes strādāt kopā ar viņu," saka Mārtiņš.

Preiļu nodaļa novēl ikvienam atstāt sev tādu komandu, kurā novērtē katra ieguldījumu un pienesumu.

MKPC Preiļu nodaļa piedāvā neatkarīgu cirsmu novērtēšanu, cirsmu stigošanu, cirsmu uzmērīšanu (dastošanu) u. c. mežsaimniecības pakalpojumus.

Vairāk par MKPC nodaļu piedāvātajiem pakalpojumiem meklē www.mkpc.llkc.lv sadaļā Pakalpojumi.

Līga SOLOSTEJA,
MKPC mežsaimniecības
projektu vadītāja,
e-pasts: līga.solosteja@mkpc.llkc.lv
tālrs. 28018569

PAR SADARBĪBU AR MEŽIZSTRĀDES

Bija vajadzīgi trīsarpus gadi un tiesas lēmums par labu meža īpašniekam, lai piespiestu nekaunīgu mežizstrādes uzņēmumu segt zaudējumus, kas radušies pēc viņa veiktās kailcirces.

Sākumā viss noritēja gludi

2019. gada rudenī meža īpašnieks nolēma izstrādāt nelielu cirsmu apmēram viena hektāra platībā. Viss notika pēc ierasta scenārija: vispirms dastošana, pēc tam ciršanas atļaujas saņemšana un visbeidzot ciršanas tiesību izsolīšana. Tika uzrunāti vairāki mežizstrādes uzņēmumi, no kuriem visizdevīgāko cenu piedāvāja uzņēmums X. Īpašnieks ar firmas pārstāvi sazinājās, satikās un vienojās, ka visi darbi tiks pabeigti līdz konkrētam datumam. Tika noslēgts standarta cirsmas pirkuma līgums, un viss noritēja raiti – nauda tika ieskaifta nedēļas laikā un drīz pēc tam nocirsti koki un izvesti kokmateriāli.

Uzņēmums izvēlas nepiemērotu laiku kokmateriālu izvešanai

Tā kā cirsmā atradās atstātus no ceļa, meža izstrādātājam tika ierādīti divi treilēšanas ceļi – dabiska brauktuve gar blakus esošo nogabalu un otra dabiska brauktuve gar lauksaimniecības zemes robežu. Diemžēl uzņēmuma X vīri izvēlējās kokmateriālu izvešanai nepiemērotu (atkušņa) laiku, un abi ierādītie treilēšanas ceļi tika pamatīgi sabojāti. Ar smago tehniku kokmateriālu izvešanas laikā bija izbraukāta blakus esošā jaunaudze, sabojāts meliorācijas grāvis, kā arī cirsmā uz izvešanas ceļiem atstātas pamatīgas risas, vietām līdz 1 m dziļumam.

Solīja sakopt mežizstrādes vietu

Sarunā ar meža īpašnieku uzņēmuma X pārstāvji atzina, ka šādi palikt nedrīkst un apsoliya, ka mežizstrādes vieta tiks sakopta, tiklīdz būs piemēroti laika apstākļi un tuvumā atradīsies piemērota tehnika. Gāja dienas un mēneši, sals un atkusnis, pavasaris, vasara, rudens, bet uzņēmums X piemērotu brīdi tā arī neatrada.

Meža īpašnieks vērsās tiesā

Meža īpašnieks uzņēmuma X pārstāvim regulāri atgādināja par pienākumu sakopt mežizstrādes vietu, bet uzņēmuma pārstāvis turpināja solīt. Pēc gada meža īpašnieka pacietība bija beigusies un viņš uzņēmumam nosūtīja oficiālu brīdinājumu par to, ka vērsīsies tiesā. Vēl pēc pusgada tika nosūtīts atkārtots brīdinājums. Pēc divus gadus ilgas gaidīšanas un lūgšanās 2022.

gada jūnijā meža īpašnieks iesniedza tiesā prasību par zaudējumu piedziņu.

Tā kā meža īpašnieka rīcībā nav nekādas mežizstrādes tehnikas, zaudējumus viņš aprēķināja kā naudas summu, kas viņam būtu jāiztērē, lai veiktu risu izlīdzināšanu un mežizstrādes vietas sakopšanu, piesaistot atbilstošus pakalpojuma sniedzējus. Sanāca ap 5000 eiro.

Kas tikmēr notika mežā?

Meža īpašniekam līdz šim nav atbildes uz jautājumiem: kāpēc uzņēmums X neizmantoja mežizstrādes atliekas (zarus), lai izklātu treilēšanas ceļus, kā to parasti dara, un kāpēc viņi pa cirsmu braukāja krustu šķērsu, nevis ierīkoja vienu divas izvešanas sliedes? Varbūt steiga, varbūt slinkums vai zināšanu trūkums, vai kāds cits iemesls – tas nav zināms, taču rezultātā meža īpašniekam palika cirsmā, kas izskatījās kā karalauks ar ierakumiem un aizsardzības vaļņiem. Dziļas risas cirsmā bija izbraukātas visos virzienos un pa starpām stāvēja zaru kaudzes. Blakus esošais sabojātais meliorācijas grāvis vairs nebija spējīgs pildīt savu funkciju, t. i., veikt ūdens novadīšanu. Pie cirsmas un blakus esošajiem nogabaliem vairs nebija iespējams piebraukt, jo abas dabiskās brauktuves pilnībā bija izbojātas. Risās krājās ūdens, un izcirtums lēnām sāka aizaugt ar pārpurvotām vietām raksturīgu aizzēlumu.

Izrādās, ka neviens normatīvais akts Latvijā nedod definīciju, kas ir mežizstrāde

Nodarītais kaitējums (materiāls no eksperta atzinuma)

1. Cirsmā neizvāktās zaru kaudzes varēja veicināt meža ugunsbīstamību, kā arī apgrūtināja meža dabisko atjaunošanos.

2. Vienlaikus atstātās zaru kaudzes veicināja kaitēkļu savairošanos un radīja apdraudējumu blakus esošajām mežaudzēm. Meža īpašnieks pēc gada bija spiests ņemt atļauju veikt sanitāro izlases cirti blakus nogabalā, lai ierobežotu kaitēkļu izplatību.

3. Gar cirsmas robežu esošais meliorācijas grāvis vietām bija izbraukāts, vietām piegāzts ar nozāģētajiem krūmiem, līdz ar to tika traucēta dabiskā ūdens

Kad ierādītais izvešanas ceļš sabojāts, brauc gar lauka malu

notece cirsmā. Attiecīgi bija apdraudēta jaunās mežaudzes kvalitāte.

4. Izstrādātajā cirsmā bija atstāti haotiski riepu nospiedumi visā platībā un nebija neviena izveidota treilēšanas ceļa. Šāds nelīdzens reljefs cirsmā veicina ūdens krāšanos un ir vērojams slapjām vietām raksturīgs apaugums (doņi, niedres). Līdz ar to šajās vietās tiek bremsēta meža dabiska atjaunošanās ar augstvērtīgām koku sugām.

5. Sabojātie piebraucamie ceļi būtiski apgrūtināja meža apsaimniekošanu (kopšanu, ciršanu, stādīšanu u. c.), kā arī palielināja apsaimniekošanas izmaksas. Piemēram, bija nepieciešams veikt jaunaudzes kopšanu blakus esošajam nogabalā. Sabojāto ceļu dēļ trimmerus un benzīna kannas nevarēja pievest.

Secinājums – tiesas ceļā piedzenamā zaudējumu summa nav samērojama ar patieso zaudējumu, kas tiek nodarīts meža īpašniekam negūtās peļņas, īpašuma vērtības samazinājuma un apsaimniekošanas apgrūtinājuma veidā.

Pirms parakstīšanas uzmanīgi jāizlasa mežizstrādes līgums

Standarta cirsmas pirkšanas pārdošanas līgums pirmajā acu uzmetienā likās atbilstošs. Tur mežizstrādes darbu veicējam bija krietni daudz pienākumu un atbildības, taču, kad līgumu sāka analizēt atbildētāja advokāts un tiesnesis, izrādījās, ka meža īpašnieks ir neaizsargāts.

UZŅĒMUMU

Izstrādātā cirsma - izbraukāts krustu šķērsu

Izvešanas ceļš beidzot sakopts

Kam pievērst uzmanību, slēdzot mežizstrādes līgumu?

1. Terminoloģija. Noslēgtajā līgumā ir rakstīts, ka “mežizstrādes uzņēmums *apņemas veikt mežizstrādi saskaņā ar LR normatīvajiem aktiem*”. Šajā teikumā šķietami viss ir kārtībā, tašu patiesībā tas tā nav.

Izrādās, ka neviens normatīvais akts Latvijā nedod definīciju, kas ir mežizstrāde. Izstrādātājam ir ļoti izdevīgi likt šādu atsauci, labi apzinoties, ka viņa darbības reālajā dzīvē nekādā veidā netiek regulētas. Tiesas laikā uzņēmuma X advokāts mēģināja pierādīt, ka “mežizstrāde” sevī ietver tikai koku nociršanu un kokmateriālu izvešanu. Attiecīgi darbu veicējam nemaz nav pienākums veikt darba teritorijas sakopšanu.

Šajā situācijā, kad likumdevējs nav definējis terminu, līguma slēdzējam tas ir jāizdara pašam. Jāpārlicinās, ka līgumā ir iekļauta “mežizstrādes” definīcija, piemēram, “*pircējs apņemas veikt mežizstrādes darbus, kas ietver koku ciršanu, kokmateriālu izvešanu un darba teritorijas sakopšanu saskaņā ar šo līgumu*”.

2. Termiņi. Meža izstrādātāji parasti cenšas līgumos nelikt nekādus termiņus – tā teikt nopērk cirsmu ar tiesībām to izstrādāt jebkurā laikā, kaut vai pēc 10 gadiem, un atkal zaudētājs ir meža īpašnieks.

Līgumā būtu jānorāda vismaz viens termiņš, t. i., līdz kuram visi darbi tiks paveikti. Objektīvu iemeslu dēļ (tehnika, laika apstāk-

ļi, darba plānošana u. tml.) daudzi mežizstrādes uzņēmumi labprātāk vēlas noteikt divus termiņus: “*pircējs apņemas veikt cirsmas izstrādi un kokmateriālu izvešanu līdz [datums]*” un “*pircējs apņemas sakopt darba teritoriju saskaņā ar līguma [...] punktu un nodot cirsmu meža īpašniekam ar pieņemšanas – nodošanas aktu līdz [datums]*”.

3. Atbildība. Jāpārlicinās, ka līgumā ir iekļauts teikums “*pircējam ir pienākums atlīdzināt pārdevējam vai trešajām personām cirsmas izstrādes procesā nodarītos zaudējumus*”.

Nedrīkst baidīties izteikt savus priekšlikumus un pieprasīt, lai līgumā tiktu iestrādāti nepieciešamie punkti. Mežizstrādes uzņēmumam patiesībā vajag īpašnieka mežu, tāpēc viņš ir gatavs daudz kam piekāpties.

Ieteikumi

Tiesa civilīetās norit pēc sacīkstes principa, t. i., atbildētājs nav vainīgs, kamēr prasītājs nav pierādījis viņa vainu. Lai savāktu pierādījumus par meža īpašumam nodarīto kaitējumu, nācās krietni nopūlēties. Meža īpašnieks vērsās pēc palīdzības gan vietējā mežniecībā un kopā ar mežzinu apstaigāja īpašumu, gan lūdza atzinumu Valsts vides dienestā, gan pieprasīja Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra eksperta viedokli. Tomēr šķiet, ka vislielāko lomu meža īpašniekam labvēlīga lēmuma pieņemšanā

nospēlēja sarakste *WhatsApp* ar uzņēmuma pārstāvjiem, kuru meža īpašnieks iesniedza tiesā un kurā bija skaidri pierādāmi pušu nolūki un notikumu gaita. Tāpēc **pirmais ieteikums** – nezanīt! Rakstīt! Labāk izmantojiet mūsdienu tehnoloģiju dotās iespējas un rakstiet *WhatsApp*. Nesūtiet balss ziņojumus, bet gan veidojiet akurātu lietišķo saraksti. Rakstiet skaidri un saprotami, bez jokiem un smaidiņiem, pilniem teikumiem un ar garumzīmēm. Mūsdienās tieši pieņem elektronisko saraksti kā pierādījumu lietā, ja tā ir pareizi noformēta.

Otrais ieteikums. Pirms mežizstrādes darbu uzsākšanas nofotografējiet savu īpašumu. Noteikti fiksējiet fotogrāfijās cirsmas piegulošos gabalus (pļavas, meliorācijas sistēmu, grāvjus, jaunaudzes, brauktuves un krautuves vietas). Ideāli, ja attēlam automātiski tiek pievienots uzņemšanas laiks un vietas koordinātes.

Trešais ieteikums. Pavisam ideāli, ja pirms darbu uzsākšanas cirsmu var nodot ar pieņemšanas nodošanas aktu (to var parakstīt kopā ar līgumu) un meža izstrādātājam uzlikt par pienākumu pēc visu darbu pabeigšanas nodot izstrādāto cirsmu īpašniekam ar pieņemšanas nodošanas aktu. Tādā veidā, pēc tam kad viss vērtīgais ir izvests, meža izstrādātājs vairs nevar vienkārši iekāpt mašīnā un aizbraukt, nosūtot īpašniekam īsziņu “darbs pabeigts”. Viņš ir spiests fiziski nodot objektu labā stāvoklī un noteiktajā termiņā. Savukārt īpašniekam rodas tiesības nepieņemt cirsmu, ja ir kādas pretenzijas.

Ceturtais ieteikums. Ja tomēr nepieciešams doties uz tiesas zāli, labāk uzreiz piesaistīt profesionālu palīdzību. Šajā gadījumā meža īpašnieks prasības pieteikumu rakstīja pats un pieļāva daudz tehnisku kļūdu, ko vēlāk atbildētāja advokāts izmantoja savā labā. Zvērināts advokāts izmaksās ap 1000 eiro, bet uzvaras gadījumā to nosegs atbildētājs.

Nobeigumā

Tiesvedība pirmajā instancē ilga apmēram gadu. Uzņēmums X piesaistīja zvērinātu advokātu un pilnībā noliedza jebkādu savu atbildību. Pateicoties mūsu neatlaidībai un daudzu cilvēku atbalstam, izdevās pierādīt, ka meža izstrādātājam ir pienākums sakopt mežizstrādes vietu pēc darbu pabeigšanas.

Meža īpašnieka stāstu pierakstīja

Mairita BONDARE,
MKPC Madonas nodaļas
vecākā mežsaimniecības
konsultante, tālr. 28381176
E-pasts: mairita.bondare@
mkpc.llkc.lv

JŪS JAUTĀJAT – MEŽSAIMNIECĪBAS KONSULTANTS ATBILD!

Ko iesākt ar mantotu mežu, ja pašam nav sapratnes par meža lietām?

Var vērsties Meža konsultāciju pakalpojumu centrā (MKPC) vai tā nodaļās visā Latvijā un atrast savu (īpašumam tuvāko) konsultantu. Pirmo reizi uz konsultāciju ieteicams līdzi ņemt meža inventarizācijas lietu, aktuālos datus, lai konsultantam būtu vieglāk izprast situāciju. Pēc iegūtās informācijas, varēs lemt par ciršanas darbiem (ja tie ir iespējami), kā arī var apspriest citas iespējamās darbības īpašumā. Konsultanti sniedz konsultācijas mežā – tā ir unikāla iespēja uzzināt par savu mežu visu, kas tevi interesē. Konsultants palīdzēs sakārtot dokumentāciju, meža inventarizāciju (ja nepieciešama), cirsmu stigošanu – skices zīmēšanu, augošu koku uzmērīšanu un vērtēšanu, sagatavos iesniegumu koku ciršanai, ja nepiecie-

šams, palīdzēs saprast obligātos atjaunošanas termiņus u. tml. Konsultants izstāstīs, kā neiekrīst negodīgu mežsīrādes uzņēmumu nagos, kas ar saviem solījumiem sajauc prātu nevienam vien meža īpašniekam.

Iespējams iesaistīties kādā no meža kooperatīviem. Vispirms gan īpašniekam ieteicams iepazīties, kas ir mežsaimniecības kooperatīvs. Zināšanas par mežsaimniecības kooperatīvu darbību interesenti bez maksas var iegūt sev ērtā laikā un vietā, izmantojot tālmācības platformu www.talmaciba.llkc.lv.

Ja vēlies mežu pārdot

Ja neesi gatavs pats apsaimniekot mantoto mežu un vēlies īpašumu pārdot bez ciršanas, var veikt cenu aptauju, lai noskaidrotu atbilstošāko un izdevīgāko cenu un neiekrīstu negodīgu firmu lamatās.

Kur var atrast neatkarīgu meža dastotāju?

Neatkarīgs meža dastotājs ir MKPC darbinieks. Gandrīz visi MKPC konsultanti ir ieguvuši augošas koksnes krājas un kvalitātes vērtētāja sertifikātu. Citi tirgū esošie pakalpojumu sniedzēji ir personas, kas pārstāv savstarpēji konkurējošu mežsaimniecības uzņēmumu intereses. Ja vēlies izmantot viņu pakalpojumus, ieteicams veikt cenu aptauju pakalpojuma maksas salīdzināšanai. Pakalpojumu sniedzēju loks ir neliels.

MKPC konsultantu kontakti atrodami www.mkpc.llkc.lv, sadaļā – Speciālisti.

Var ieskatīties arī Latvijas Koksnes kvalitātes savienības mājas lapā → Sertificēto personu reģistrs → M – augošas koksnes krājas un kvalitātes vērtētāji.

**Vai nepieciešamas kādas sa-
skaņošanas vai atļaujas, ja ir
paredzēts izrakt grāvi meža
zemē no applūstoša nogabala uz jau
esošu grāvi, tādējādi ar šo darbību nā-
kotnē samazinot mitruma uzkrāšanos
applūstošajā nogabalā? Vai iespējams
saņemt arī Lauku atbalsta dienesta vai
kāda cita dienesta līdzfinansējumu?**

Vispirms var ieskatīties Meliorācijas kadastra informācijas sistēmā un iepazīties ar situāciju. Pēc tam ieteicams vērsties valsts SIA “Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” un saņemt tehniskos noteikumus plānotajai darbībai. Tālāk ir iespējami vairāki scenāriji, tāpēc, lai atbildētu par konkrēto gadījumu, jāzina precīzi fakti, kas šajā gadījumā nav zināmi.

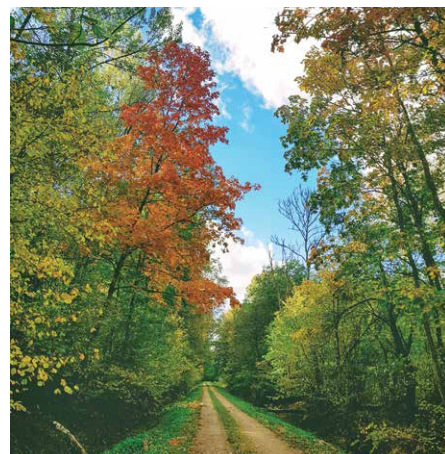

Foto: Agrita Šenberga

Grāvja rakšana ir meliorācijas sistēmas veidošana. Tā ir būve, kuras ierīkošana mežā, iespējams, prasīs nocirst kokus, kas atrodas šajā platībā, līdz ar to konkrētā teritorija vairs nebūs meža zeme. Gadījumā, ja grāvi mežā ierīko no jauna, jāveic būvprojekta sagatavošana ar sertificēta meliorācijas uzņēmuma palīdzību, kā arī jāveic projekta saskaņošana ar Valsts meža dienestu (VMD). Ja jācērt koki, kas traucē grāvja ierīkošanu, VMD jāsaņem apliecinājums.

Meliorācijas sistēmu rekonstrukcija un renovācija ir iespējama ar Lauku atbalsta dienesta atbalstu, bet ir jāseko līdzi atbalsta aktivitātēm un pasākuma realizācijas nosacījumiem. Aktualitātēm var sekot līdzi LAD mājas lapā: www.lad.gov.lv

**Vai un kur ir iespējams izglīto-
ties tieši meža stādu audzēšanā?**

Pilnvērtīgas izglītošanās iespējas meža stādu audzēšanā var iegūt Ogres tehnikumā, kā arī Jelgavā, Meža un vides zinātņu fakultātē. Pašmācības ceļā (ar pietiekamām priekšzināšanām) interneta vidē vai bibliotēkā ar attiecīgi pieejamu materiālu klāstu. Tā kā meža stādu audzēšana prasa ļoti daudz specifisku zināšanu, sākot no augsnes mācības un beidzot ar koku selekciju, tad šaurs mācību kurss nedos pilnvērtīgu sapratni par meža stādu audzēšanu.

Agrita ŠENBERGA,
MKPC Dienvidkurzemes
nodaļas vecākā
mežsaimn. konsultante,
tāl. 29285111
e-pasts: agrita.senberga@mkpc.llkc.lv

Andris VĪRS,
MKPC Ziemeļvidzemes
nodaļas vecākais
mežsaimniec. konsultants,
tāl.: 26108426
E-pasts: andris.virs@mkpc.llkc.lv

AUGOŠU KOKU IZSOĻU PĀRDOŠANAS REZULTĀTI

Izsoļu portālā www.mezabirza.lv 2023. gada vasaras sezonā kopumā veiksmīgi noslēgušās 37 izsoles. Kopā pārdoti 115 hektāri meža cirsmu ar kopējo izcērtamo likvido apjomu 22 211 kubikmetri. Kopējais cenas pieaugums bijis 28,52 %, savukārt vidējais cenas pieaugums 54,69 %. Kopējā darījumu summa sasniedz vairāk nekā miljonu eiro.

Apskatot cirsmu cenas pa sortimentu grupām:

- Skuju koku cirsmu (vismaz 70 % skuju koku īpatsvars) cenas, sākot no 42,05 līdz 73,51 EUR/m³, vidējā svērtā cena šādām cirsām 62,30 EUR/m³.
- Skuju un lapu koku cirsmu (skuju koki 40 – 60 %) cenas svārstās no 23,84 līdz 59,19 EUR/m³, vidējā svērtā cena 59,19 EUR/m³.
- Bērzu cirsmu (valdošā suga bērzs – vismaz 70 %) cenas, sākot no 50,38 līdz 69,10 EUR/m³, vidējā svērtā cena 62,92 EUR/m³.
- Lapu koku cirsmu (bērzs, apse, melnalksnis) cenas, sākot no 19,83 un beidzot ar 66,81 EUR/m³, vidējā svērtā cena šādām cirsām 37,08 EUR/m³.

Meža birža arī šogad turpinās atbalstīt kādu Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes Meža fakultātes studentu ar stipendiju. No katras izsoles 10 EUR tiek novirzīti uzkrājumam.

Karina JAKOVINA,
SIA “Meža birža”,
e-pasts:
karina@mezabirza.lv

JAUNO SEZONU JAUNAUDŽU AIZSARDZĪBAI NO MEŽA DZĪVNIĒKU POSTĪJUMIEM UZSĀKOT

Lai izaudzētu kvalitatīvu mežu un tādu to atstātu arī nākamajām paaudzēm, jāiegulda darbs un materiālie līdzekļi. Nepietiek tikai ar jauno kociņu iestādīšanu, ravēšanu, bet jāveic arī jaunaudžu aizsardzība no meža dzīvnieku postījumiem.

Padalīšos ar pieredzi, apsaimniekojot savu meža īpašumu.

Pirmā kopšana stādīšanas gada rudenī

Priežu stādījumu izveidoju 2016. gada pavasarī, kad 1,8 ha lielā izcirtumā ar frēzi sagatavotās vagās iestādīju 5000 serti-
ficētu stādu.

Pirmo kopšanu veicu tā paša gada rudenī, jo priežu galvenie konkurenti bērzi draudēja tās nomākt.

Pēc veģetācijas beigām lieto repelentu *Cervacol extra*

Kopšanas laikā sāku priežu aizsardzību pret staltbriežiem un citiem briežveidīgajiem ar repelentu. Līdz 1,5 m augstumam smērēju galotnes ar *Cervacol extra*. Šī repelenta sastāvā ir līmviela un silikāta smiltis. Repelents *Cervacol extra* ir pasta, ko uzklāj ar rokām, izmantojot gumijas cimdsus. Krāsa uzklājot pelēka – nožūstot mainās un kļūst balta. Veicot uzklāšanu, jāievēro – repelentu neuzklāj uz galotnes pumpuriem, jo nākamajā veģetācijas periodā pumpuri pastas sacietējošā slāņa ietekmē var neattīstīties.

Zināšanai: repelents ir fasēts 5 kg iepakojumā, aptuvenā cena 32,00 EUR.

Lielākiem kociņiem izmanto izsmidzināmus aizsardzības līdzekļus

Kad kociņi paaugās, izmantoju aizsardzības līdzekļus, kurus var lietot, izmantojot rokas miglotāju.

Par repelentu *Plantskydd*

Izmantoju repelentu *Plantskydd*, kas sastāv no žāvētu asiņu miltiem. No 1 kg repelenta var sagatavot sešus litrus darba šķīduma (1 kg pulvera atšķaida ar 6 l ūdens). Darba šķīdumu pagatavo šādi: *Plantskydd* miltus ieber šķīduma sagatavošanas traukā un lēnām pielej tādu pašu daudzumu silta ūdens. Viegli apmaisa, lai veidotos viendabīga masa. Pielej atlikušo ūdens daudzumu. Pagatavoto šķīdumu atstāj nostāvēties 20 minūtes. Pagatavoto šķīdumu izkāš caur marli vai filtru un

Foto:Andris Vīrs

Līdz 1,5 m augstiem kociņiem smērē galotnes ar *Cervacol extra*

pārlej smidzināšanas iekārtā. Patēriņš 5–10 litri uz 1000 jaunajiem kociņiem. Iesaku izvairīties no līdzekļa putošanās, kas rodas, šķīdumu strauji maisot, jo pretējā gadījumā, sajaucot ar ūdeni, veidojas liela putu masa, ko grūti uzklāt uz kociņiem. Līdzeklis dzīvniekus atbaida ar specifisku smaku, kura tiem asociējas ar plēsēju klātbūtni un darbību.

Zināšanai: repelents fasēts 1 kg iepakojumā, aptuvenā cena 28,00 EUR.

Par repelentu *TRICO*

Vēl izmantoju repelentu *TRICO*, kas sastāv no aitu taukiem. Tā preparatīvā forma – emulsija ūdenī. Repelents darbojas kā atbaidīšanas līdzeklis un ir gatavots no smaržvielām un garšas piedevām. Iegādājoties šo repelentu, tas jau ir sagatavots lietošanai. Līdzekli lieto neatšķaidītu. Ar repelentiem *Plantskydd* un *TRICO* apsmidzina kociņu daļas, ko nepieciešams pasargāt no staltbriežu un citu briežveidīgo dzīvnieku bojājumiem. Deva 10–20 l/ha.

Zināšanai: repelents fasēts 10 l kan-nās, aptuvenā cena 150,00 EUR.

Augu aizsardzības līdzekļi – *Cervacol extra*; *Plantskydd*; *TRICO*

Aizsardzībai izmanto arī aitas vilnu

Ja jaunaudzes platība nav liela, jauno kociņu aizsardzībai var izmantot nemazgātu aitas vilnu, uztinot to uz galotnēm. To var darīt arī ziemā neatkarīgi no laikapstākļiem, jo vislielākie postījumi parasti tiek nodarīti no janvāra līdz marta beigām. Vilna atbaida dzīvniekus no jaunaudžēm gan ar smaku, gan ar garšu. Specifiskā smaka, kas piemīt nemazgātai aitas vilnai (kūts un sviedru), atbaida dzīvniekus no jaunaudžēm.

Plastmasas klipši un spirāles stādu aizsardzībai

Vēl var izmantot plastmasas klipšus. Klipšus uzliek uz kociņa galotnes dzinuma. To svars ir neliels, uzlikšana vienkārša.

Zināšanai: aptuvenā cena 0,30 EUR/gab.

Mežkopji klipšu vietā tomēr vairāk izmanto plastmasas spirāles – tās uzliek uz stumbra, sākot no lejasdaļas uz augšu (līdz 1 m augstumam), tādējādi pasargājot kociņu stumbrus no apgraušanas. Šos spirālveida aizsargus var lietot arī dārzā augļu koku aizsardzībai pret zaķiem un stirnām (spirāles reizē ar koku plešas un netraucē tam augt). Šie aizsargi nav lēti, tomēr ieguldījums atmaksājas. Spirāles ir izgatavotas no izturīgas plastmasas, tās kalpo daudzus gadus.

Zināšanai: cena atkarībā no diametra un garuma ir 0,12–0,54 EUR/gab.

Izvērtējot izmaksas, jaunaudžu aizsardzība no meža dzīvnieku postījumiem ir samērā dārgs un darbietilpīgs process. Noteikti varu teikt, ka tas atmaksāsies ilgtermiņā, kad audze iegūs galvenās cirtes vecumu!

Andris VĪRS,
MKPC Ziemeļvidzemes
nodaļas vecākais
mežsaimniec. konsultants,
tāl.: 26108426
E-pasts: andris.virs@
mkpc.lkc.lv

RUDENS DARBI MEŽĀ

Mežs ir skaists visos gadalaikos, bet jo īpaši rudenī, kad kļūst vēss un apstājas veģetācija, koku lapas iekrāsojas košos toņos. Lai gan darbi mežā jāveic visos gadalaikos, rudenī tos izdarīt ir vieglāk, jo, kad ir nobirušas lapas, mežs ir labāk caurredzams.

Augsni gatavo rudenī, bet kociņus stāda pavasarī

Rudens sākumā gatavo augsni nākamā pavasara stādījumiem. Tas, protams, veido papildu izmaksas meža audzēšanā, taču tas ir tā vērts!

Kā un kāpēc jāgatavo augsne

Vispiemērotākais laiks augsnes gatavošanai ir no vasaras beigām līdz vēlam rudenim. Tad stādīšanai paredzētajā vietā līdz pavasarim nesaaug zāle, ziemā augsne nosēžas un neveidojas gaisa kabatas, kas var veicināt sakņu izkalšanu.

Viens no veidiem ir sagatavot augsni ar augsnes frēzi, kas izveido frēzētu joslu jauno kociņu stādīšanai.

Frēzes izmantošanas priekšrocības:

- iespēja sagatavot augsni stipri pielūžņotos izcirtumos un aizaugušās lauksaimniecības zemēs;
- samazinās zālaugu un nevēlamo sugu konkurence, kociņi labāk ieaug;
- atvieglo jaunaudzju kopšanu, jo iestādītos kociņus ir vieglāk saskatīt;
- jaunaudzei tiek uzlabots apgaismojums, augsnes mitrums un barības vielu izmantošanas režīms.

Jau no septembra var sākt rudens stādīšanu

Tā gan ir mazāk praktizēta, bet, pateicoties mūsdienīgajām stādu audzēšanas tehnoloģijām, ar katru gadu kļūst arvien populārāka, jo tieši rudenī notiek intensīvākā sakņu augšana un var stādīt bez bažām par ieaugšanu. Vieglākās augsnes ietvarstādus un stādus ar uzlabotu sakņu sistēmu var stādīt līdz pat oktobra vidum, savukārt smagās augsnēs stādīšanu labāk organizēt pavasarī. Rudenī var stādīt gan skuju, gan lapu kokus, galvenais – augiem jāpaspēj līdz salam iesakņoties.

Rudens – piemērots laiks jaunaudzju kopšanai

Mežu apsaimniekošana ir būtisks ieguldījums veselīgu un ilgtspējīgu mežu uzturēšanai. Viena no galvenajām efektīvas meža apsaimniekošanas stratēģijām ir jaunaudzju kopšana, tā var palīdzēt mežam ātrāk augt un palielināt meža produktivitāti ilgtermiņā.

Augsnes gatavošana ar frēzi

Mehanizēta jaunaudzes kopšana

Koksne šķeldas ražošanai

Pirms sāk kopšanu, izvērtē riskus

Bieži ir tā – lai nodrošinātu kociņu labvēlīgu dzīves telpu, pietiek izkopt vien 0,5 m rādiusā ap koku. Jāizvērtē riski lapu koku audzēs, jo kopšana pirms ziemas iestāšanās nenobriedušiem koku stumbriem sniega periodā var radīt koku galotņu noliekšanu jeb snieglieci. Izstīdējušās audzēs jaunaudzju kopšanu labāk veikt pavasarī, jo līdz ziemei koks nostiprinās stumbru un būs noturīgāks pret snieglieci. Atlasot konkurējošos kokus, tā tiek atstāta telpa galvenajiem kokiem, lai tiem varētu piekļūt vairāk saules gaismas, barības vielu un ūdens. Tas ļaus noteicošajai sugai ātrāk augt un veicināt produktīvāku mežu ilgtermiņā. Nocirsto koksni var pārdot kā papīrmalku vai malku, radot meža īpašniekam papildu ienākumus.

Jaunaudzju kopšanu var veikt arī mehanizēti

Kopšanu var veikt tradicionāli – ar koku instrumentiem vai nu arī mehanizēti.

Veicot kopšanu 5 m un augstākās audzēs, pašlaik ir pieejama specializēta tehnika, kas izdara šo darbu cilvēka vietā. Iegūst ne tikai mežaudze, bet arī tās īpašnieks, jo tādā gadījumā tiek ražota enerģētiskā koksne šķeldai. Galvenais nosacījums mehanizētai kopšanai ir jaunaudzes platība. Mazās platībās tas nebūs ekonomiski pamatoti.

Jaunaudzju kopšanas ieguvumi

Izretinot mežu, atlikušajiem kokiem ir vairāk vietas augšanai un attīstībai. Koku augšanas ātruma palielināšana, izcērtot vajākos kokus, var palīdzēt veidot veselīgu mežu, kas piesaista vairāk oglekļa un samazina siltumnīcefekta gāzu emisijas. Tas ne tikai palielina meža vērtību, bet arī sniedz ekoloģiskas priekšrocības, veicinot bioloģisko daudzveidību. Tomēr ir svarīgi rūpīgi plānot jaunaudzju kopšanu un vadīt kopšanas procesu tā, lai nodrošinātu, ka tas tiek veikts saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem “Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi”.

Aizsargā jaunaudzes pret meža dzīvnieku postījumiem

Novērtējot jaunaudzes, jāpārdomā to aizsardzības plāns pret meža dzīvniekiem, jo tuvojas ziema un barības bāze tiem kļūst ierobežotāka. No pārnadžu postījumiem parasti visvairāk cieš priežu un apšu jaunaudzes. Taču ir vērts apsvērt arī egļu audžu aizsardzību un izvērtēt, vai tiešām apses audzes būtu lietderīgi aizsargāt. Plašāk lasi 11. lpp.

Pēc pirmajām salnām jāapkopj pēdējo gadu stādījumi

Jānovāc apaugums ap stādījumiem, lai apsnigušie zālaugi ziemā nesagultos uz mazajiem kociņiem un netraucētu to augšanu nākamajā gadā. Turklāt zem zāles veidojas labvēlīgi apstākļi graužējiem, kas ziemā apgrauz stumbra mizu.

Vēlā rudenī jāpārbauda, vai ir novākta kūla ap stādījumiem, kur tās degšana var apdraudēt gan tos, gan visu mežu.

Laikus noskati savu svētku eglīti

Veicot pēdējos rudens darbus mežā, jāatceras, ka drīz tuvosies gada jaukākie svētki, un jau laikus mežmalā vai ceļmalā jānolūko svētku rota – Ziemassvētku eglīte, lai vēlāk nav jābrien un jāmeklē zem kupenām.

Agrita ŠEMBERGA,
MKPC Dienvidkurzemes
nodaļas vecākā
mežsaimn. konsultante,
tālr. 29285111
e-pasts: agrita.semberga@
mkpc.lkc.lv

KONKURSA “SAKOPTĀKAIS MEŽS” 2. KĀRTĀ IZVIRZĪTI DEVIŅI MEŽA ĪPAŠNIEKI

Latvijas Meža īpašnieku biedrība jau septīto gadu rīko konkursu “Sakoptākais mežs”, un tā organizēšana ir tradīcija. Šogad saņemto pieteikumu skaits ir bijis vislielākais, t. i., 19 pieteikumi, un deviņi no pieteiktajiem īpašumiem ir aplūkoti arī klātienē. Tāpat kā citus gadus, arī šogad devāmies uz Kurzemi, Vidzemi un Latgali.

Specializējas malkas ieguvē

Kuldīgas novada Rumbas pagastā dodamies pie meža īpašnieka **Aleksandra Rublāne**, kurš apsaimnieko ap 100 ha. Aleksandrs ir ļoti nosvērts, atturīgs, bet ar savu domu un redzējumu par meža apsaimniekošanu. Iesākumā vēlējies nopirkt vienu īpašumu, kuru izstrādāt un pēc tam pārdot, taču tieši pirmā īpašuma iegāde un atklāsmē, ka viņam ļoti patīk darboties mežā, pamudinājusi pirkt arī citus meža īpašumus un tos apsaimniekot, specializējoties malkas ieguvē – audzējot savos mežos vairāk bērzus, alkšņus un apses.

Liek uzsvāru uz latviskas vides veidošanu

Kuldīgas novada Snēpeles pagastā dodamies uz **Alda Šteinberga** īpašumiem “Inkužas” un “Ozolkalni”. Šeit uzsvārs likts uz latviskas vides veidošanu, t. i., sakārtota lauksaimniecības zeme graudaugu sēšanai, ūdenstilpju uzturēšana un arī meža sakopšana. Aldis vienmēr meklē labāko iespējamo risinājumu katram zemes kvadrātmētram, uzskata, ka zeme pati pēc kāda laika parāda, kas tur augs – tas attiecas gan uz meža zemēm, gan uz lauksaimniecības zemēm.

Ilgspējīgas mežsaimniecības demonstrējumu teritorija

Savukārt Saldus novada Vadakstes pagastā dodamies pie meža īpašnieka **Agņa Grauduļa**, apmeklējot īpašumu “Rūk-

muiža”. Viņš saimnieko dzimtas īpašumā, kas ir bijis saimnieciskais mežs, kokveida ganības un lauki. Tagad praktiski viss ir dabiski vai mākslīgi apmežots. Viņš veicis dažādus eksperimentus un meklējis katrai vietai piemērotākās koku sugas. Ir iestādīti saldie ķirši, ozoli, skābarži, dižskābarži, liepas, kļavas, kastaņas, ginki. Lai aizsargātu koku stādījumus no pārnadžu postījumiem, Agnis ir lokāli iežogojis meža teritorijas. Īpašums “Rūkmuiža” ir izveidots kā ilgtspējīgas mežsaimniecības demonstrējumu teritorija.

Profesionāls mežsaimnieks gan darbā, gan brīvajā laikā

Meža īpašums “Kļaviņas 21a” atrodas Saulkrastu novada Sējas pagastā un tajā saimnieko jaunais meža īpašnieks **Dāvis Blankenbergs** ar mežinženiera izglītību. Viņš rāda, ka ir profesionāls mežsaimnieks gan savā profesionālajā algotajā darbā SIA *Ingka Investments Management*, gan savā brīvajā laikā. Kopjot savu mežu, viņš spēj organizēt un plānot visus mežsaimniecības pasākumus. Īpašumā Dāvis eksperimentē, t. i., daļā aizaugušās lauksaimniecības zemes mēģina izaudzēt plantācijas mežu, stādot dažādas koku sugas (bērzes, egles, priedes, papeles, melnalkšņus un lapegles).

Saimnieko Gaujas Nacionālā parka ainavu aizsardzības un dabas lieguma zonā

Pēcāk Cēsu novada Liepas pagastā apmeklējam īpašumu “Krūmiņi”, kur ap 31 ha apsaimnieko īpašniece **Kristīna Sprūdža** ar ģimeni. Šis īpašums atrodas Gaujas Nacionālā parka ainavu aizsardzības un dabas lieguma zonas teritorijā, kas uzliek papildu atbildību meža īpašniecei. Pie tam mežā atrodas biotops “Veci vai dabiski boreāli meži”, kuru apsaimniekošana ir ierobežotāka. Arī viņas īpašumā ir redzams milzīgs resursu ieguldījums meža kopšanā.

Meža īpašniece atzīst, ka galvenais izaicinājums ir apsaimniekot egļu audzes, kurās postījumus nodarījis egļu astoņzobu mizgrauzis.

Mežu apsaimnieko kopā ar dzīvesbiedru

Visbeidzot Cēsu novada Nītaures pagastā satiekam meža īpašnieci **Lieni Pušpuru**, kura vairāk nekā piecus gadus kopā ar dzīvesbiedru darbojas īpašumā “Sildībenes”. Lai gan meža īpašums nav liels – 8 ha, bet acīm redzams ir viņu laika un darba resursu ieguldījums īpašuma sakārtošanā. Meža apsaimniekošanā Lienei lieliski noder mežsaimnieka izglītība un pieredze. Taču nenovērtējams ir arī dzīvesbiedra Ivo darbs un viņa profesionālā pieredze meliorācijas jomā. Šī tandēma rokraksts redzams arī viņu apsaimniekotajā mežā, kur ir izkopti grāvji, iztīrīta upīte un izkopotas meža platības. Lai gan viņu īpašumā esošā mežā ir dažāda vecuma audzes, lielākie izaicinājumi bijuši īpašumu sakopt, meliorēt, atgūt meža platības no pārplūdušiem klajumiem, kā arī veikt neproduktīvas audzes nomaiņu.

Veikti apjomīgi atjaunošanas darbi

Latgales izbraukumā kā pirmais bija **Evitas Čakšes** īpašums “Pupmājas”, kas atrodas Ludzas novada Mežvidu pagastā un ko mums izrāda pati īpašniece kopā ar dzīvesbiedru Sandi Barkānu. “Pupmājas” ir īpašuma oriģinālais nosaukums un to iegādājies Evitas vectēvs Francis Čakšs 1930. gadā. Kopš 2000. gada,

kad mantojuma kārtībā īpašums nonāca Evitas rīcībā, ir sākusies apjomīgāki atjaunošanas darbi. Ir atjaunotas ēkas, sakopta zeme un 2010. gadā īstenots projekts Lauku atbalsta dienesta atbalsta programmas “Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes apmežošana” ietvaros. Tā rezultātā ir apmežoti vairāk nekā 5 ha zemes, veidojot mistraudzi ar egles un bērza stādījumiem.

Egles no pašu sētām sēkliņām

Nākamais ir **Valērija Drozdova** privātais īpašums “Muižnieki” Krāslavas novada Ūdrīšu pagastā. Valērijs ir pazīstams daudziem meža nozares pārstāvjiem, jo daudzus gadus viņa vārds saistīts ar meža īpašnieku apvienības “Krāslava” vadīšanu. Īpašuma “Muižnieki” (20 ha) atjaunošanā izmantotas Latvijas mežsaimniecības klasiskās koku sugas, t. i., bērzi, egles un priedes. Īpašs lepnums īpašniekam ir par egļu audzēm, kas izaugušas no pašu sētām sēkliņām.

Apseko mežu vairākas reizes gadā

Noslēgumā ir īpašuma “Gaismas” apskate, kas atrodas Preiļu novada Vārkavas pagastā. Tur saimnieko īpašnieks **Juris Plivda**. Juris ir īstens latgalietis. Viņa apsaimniekošanā patlaban ir gandrīz 100 ha. Meža kopšanu savā īpašumā veic pats Juris un uzskata, ka vismaz reizi gadā īpašums jāapseko, taču vēlams to darīt biežāk. Tuvākos meža īpašumus Juris apseko vairākas reizes gadā dažādos gadalaikos, lai redzētu, kā koki pārziemojuši, vai nav bijušas snieglieces, dzīvnieku bojājumi u.tml. Atjaunojot mežus, stāda dažādas koku sugas, taču mīļākais koks Jurim ir bērzs, jo tas ir ātraudzīgs un tam ir maz dabisko ienaidnieku.

Lai gan katrs meža īpašnieks saimnieko citādāk – atkarībā no pieredzes, darba apjoma un finansiālās rocības, taču galarezultāts ir viens – sakopts mežs. Šī konkursa ietvaros Latvija var lepoties ar sakoptiem meža īpašumiem. Aicinām arī citus meža īpašniekus pieteikties konkursam nākamajā gadā.

Sigita ALKSNE,
Latvijas Meža īpašnieku
biedrības projektu vadītāja,
e-pasts: sigita.alksne@
mezaipasnieki.lv
tāl. +371 26814105

BEZSVINA MEDĪBU MUNĪCIJA

Kā zināms, no 2023. gada 16. februāra visās Eiropas Savienības valstīs ir aizliegta svina skrošu un renkuļu izmantošana mitrājos un līdz 100 m attālumā no tiem. Tas ir pirmais solis uz pilnīgu svina munīcijas aizliegšanu medībās. Kā sākotnēji Eiropas Komiteja ir norādījusi, līdz 2025. gadam tiks aizliegta jebkāda veida svina munīcijas lietošana, tajā skaitā vītņstobra lodes.

Alternatīvas svina munīcijai

Līdz ar virzīšanos uz jaunajiem aizliegumiem vairāki medību munīciju ražotāji savu piedāvājumu klāstu papildina ar bezsvina munīciju. Alternatīva svina munīcijai

ir tērauda vai bismuta, kas ir dārgāka.

Kā zināt, vai ierocis ir piemērots tērauda skrotīm?

Pagaidām, runājot par pašreizējo aizliegumu, jāatgādina, ka ne visi gludstobra ieroči ir paredzēti bezsvina munīcijai. Par to var pārliecināties, apskatot stobru, – uz tā esošais karaliskās līlijas zieds norāda, ka stobrs ir paredzēts arī šaušanai ar tērauda skrotīm.

Uzmanība jāpievērš norādēm uz ieroča stobra

Papildu par drošu bezsvina munīcijas lietošanu ar gludstobra ieroci liecina uz stobra iestrādātās megapaskāla norādes. Tās pārveršot bāros, var noskaidrot, cik lielam spie-

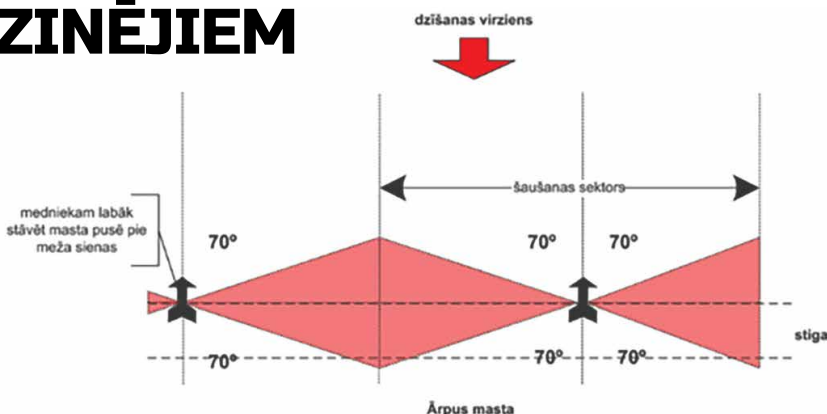
Spiedogs uz stobriem līlijas zieda izskatā norāda, ka stobri ir piemēroti šaušanai ar tērauda skrotīm

dienam šāviena brīdī stobrs ir piemērots.

Liela daļa bezsvina munīcijas, kas nodrošina efektīvu medījuma nometīšanu, šāviena brīdī rada lielāku spiedienu, nekā paredzēts vecajiem ieročiem, – piemēram, IŽ-27, MC 21-12. Līdz ar to jāpievērš uzmanība gan ieroča stobram, gan munīcijas iepakojumam, uz kura tiek norādīti attiecīgie spiediena bāri, ko rada munīcija šāviena brīdī.

PAR DROŠĪBU MEDĪBĀS AR DZINĒJIEM

Kā jau ierasts, ar oktobri sākas aktīvā medību sezona, kad mednieki atkal sanāk kopā un uzsāk medības ar dzinējiem. Pirmais un svarīgākais šajā laikā ir atcerēties par drošību.

Mednieki, šauj tikai pa skaidri redzamu mērķi!

Diemžēl ik gadu notiek nelaimes gadījumi, kas beidzas ar brūcēm, bet dažreiz pat letāli.

Aicinām medniekus atkārtot drošības prasības!

Medībās ar dzinējiem, stāvot uz līnijas – it sevišķi tagad, kad pamežs vēl ir salapojis, jāatceras, ka aiz krūmiem var gadīties arī kāds sēņotājs vai ogotājs.

Informācijai drošības prasības, kas pasargās gan jūs, gan jūsu medību biedrus no nelaimes gadījuma. Pamanot, ka kāds no medību biedriem neievēro drošības noteikumus, laipni aiciniet viņu uz korektu rīcību konkrētajā situācijā – tas var disciplinēt mednieku.

Medībās ar dzinējiem visiem medību dalībniekiem jāievēro medību vadītāja norādījumi, taču katrs ir atbildīgs par sevi un savu rīcību medību laikā.

Spilgtas krāsas apģērbs ir viens no noteicošajiem drošības elementiem, esot medībās

ar dzinējiem. Iesaka izmantot spilgtas krāsas drošības vestes, kuras var viegli pamanīt, nevis, piemēram, niecīgu spilgtu līniju uz cepures. Neaizmirstiet par medību suņu drošību.

- Esot uz mednieka līnijas, skaidri jāzina blakus stāvošo mednieku pozīcijas uz līnijas.

- Stingri aizliegts šaut pa mednieku līniju! Uz mednieku līnijas jāatceras par droša šāviena raidīšanas leņķiem, ne vairāk par 70° uz abām pusēm no perpendikula pret mednieku līniju (kā mastā, tā ārpus masta).

- Nostājoties uz masta, izvērtē savu šaušanas sektoru un vietu, piemēram, starp to priedi un bērzu drīkst šaut – mans atļautais sektors, tomēr, ja medījums atrodas ārpus tā, tad nevar medīt.

- Mednieks drīkst atstāt savu vietu tikai ar medību vadītāja atļauju.

- Medībās ar dzinējiem ieroci drīkst pielādēt tikai pēc nostāšanās norādītajā vietā.

- Jāuzrauga savi ieroči, jāseko līdzi, lai, pārnēsājot ieroci, tas ir izlādēts un neapdraud ne pašu, ne medību biedrus.

- Pielādējot un izlādējot ieroci, stobrs vienmēr ir vērsts uz augšu vai uz leju!

- Ja kādā situācijā ir šaubas – šaut vai nešaut, tad nešauj – vienmēr būsi uzvarētājs!

Šauj garām!

ES PĀRSKATĪS VILKU AIZSARDZĪBAS STATU

Ne tikai Latvijas lopkopji sastopas ar nepatīkamiem vilku uzbrukumiem savu mājlopu aplokos, bet arī citās Eiropas Savienības (ES) dalībvalstīs vilku uzbrukumu skaits ir pieaudzis.

Eiropas Komisija, arvien biežāk saskaroties ar lauksaimnieku aicinājumiem pazemināt vilku aizsardzības statusu, sāks izvērtēt vilku populācijas monitoringa datus, ko iesnieguši zinātnieki un vietējās kopienas, lai lemtu, vai mainīt vilku aizsardzības statusu.

Piemēram, Austrijā 2021. gadā vilku baru nogalināto mājlopu skaits ir audzis par 230 % – līdz 680 dzīvniekiem.

Tomēr 12 ES valstis nostājas pret vilku tiesiskās aizsardzības mazināšanu, neskatoties uz to, ka citos Eiropas reģionos vilku baru koncentrācija ir kļuvusi par reālu apdraudējumu.

Lauksaimniekiem jāreķinās, ka vides aktivisti centīsies nepieļaut vilku aizsardzības statusa mazināšanu un diskusijas par šo jautājumu noteikti vēl būs.

Saskaroties ar plēsēju uzbrukumu, pēc iespējas ātrāk jāziņo Valsts meža dienestam (VMD), lai dienesta speciālists varētu operatīvi ierasties notikuma vietā, izdarīt slēdzienu, sastādīt oficiālu aktu un paņemt plēsēja DNS paraugu tālākai analīzei.

VMD speciālistu kontakti atrodami: www.vmd.gov.lv sadaļā – Mežniecības.

Jana ALKSNĪTE,
MKPC mežsaimniecības
projektu vadītāja,
tālr. 63050477
e-pasts: jana.alksnite@mkpc.lkkc.lv

KAD VALDĪŠANU PĀRŅEM RUDENS

Ir aizvadīta dažādiem pārsteigumiem bagāta vasara, taču, kad zirnekļu tīklos sāk krist dzeltenas lapas, sevi piesaka rudens.

Gājputni sāk lasīties baros un, vicinot spārnus, sāk domāt par aizceļošanu uz siltajām zemēm.

Tā vien šķiet, ka arī sēnes drošāk jūtas bariņā. Dižbara tintenes tiešām aug lielos baros.

Sēnes sacenšas kā nu kura – citas dižojas ar savu košo krāsu, bet citas – ar savu varoņu augumu.

Nu gluži kā dziesmā:
Kad es Tevi ieraudzīju, dzērvenīt,
Dziļu purvu bridu – ogas palasīt.
Ogotājiem jādodas uz sūnu un pārejas purviem, kā arī purvainiem priežu mežiem. Šīs ogas, kas kā mazas podziņas guļ sūnās, ir veselīgas, satur daudz dažādu vitamīnu.

Arī brūklenes neatpaliek no dzērvenēm. Brūklenes visbiežāk aug sausos vai vidēji mitros skrajos priežu mežos, pārejas purvos.

Vēl var paspēt uzņemt C vitamīnu un stiprināt imunitāti – tādu iespēju dod kazenes.

Taču ne visas ogas ir ēdamas. Rudens pusē mežā var atrast četrlapu čūskogu, kurai viss augs ir cilvēkam indīgs.

Jau pa gabalu pamanāmi pīlādži ar oranžīgajiem ogu ķekariem, ar sārtajām pogaļām pārsteidz segliņi. Lazdās briest rieksti, ozoliem gatavās ozolzīles krīt zemē,

kur tās kalpo par barību meža zvēriem. Ieva rudenī lepojas ar mazām, melnām odziņām. Tās var lietot uzturā un tautas medicīnā, taču ar tām iesaka neaizrauties.

Zemestauki aug rekordātrumā, un šādi tie vairs nav lietojami.

Taču rudenī var ne tikai ievākt ražu, bet arī pārieēt acis.

Lai krāsains un bagātīgs visiem šis rudens! 🍄

Lidija BREDOVSKA,
MKPC Saldus nodaļas
mežsaimniecības
konsultante, tālr. 26566260;
e-pasts: lidija.bredovska@mkpc.llkc.lv

LLKC MEŽA KONSULTĀCIJU PAKALPOJUMU CENTRS

Rīgas iela 34, Ozolnieki, LV-3018
Ozolnieku pag.,
Jelgavas nov. LV3018
Tālr. 63050477
e-pasts: mkpc@mkpc.llkc.lv
www.mkpc.llkc.lv

Vieta	Vārds, uzvārds	Tālrunis
Sigulda	Laila Šestakovska	28323647
Grobiņa	Agrita Šēnberga	29285111
Saldus	Maruta Pragulbicka	20222041
Krāslava	Edgars Sušinskis	26418970
Limbaži	Jānis Zvaigzne	28307178
Ludza	Andrejs Kukšins	29411165
Madona	Mairita Bondare	28381176
Preiļi	Astrīda Rudzīte	26410476
Rēzekne	Kārlis Folkmanis	29363016
Iecava	Rita Daščiora	22019356
Jēkabpils	Artis Misiņš	26534704
Ozolnieki	Kārlis Folkmanis	29363016
Gulbene	Kārlis Folkmanis	29363016
Tukums	Kārlis Folkmanis	27812527
Talsi	Valdis Usne	26438175
Valmiera	Andris Vīrs	26108426

Izdevējs: SIA LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs,

Izdevumu iespēšanai sagatavoja **Līga Solosteja**

Tālr. 63050477, mob. 28018569. Makets: Dzintars Melnis

Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Jelgavas nov. LV-3018

